

Операционни системи с команден интерфейс /Работа с MS-DOS/

1. Файлове в MS-DOS.

Развитието на изчислителната техника преминава през четири етапа, наименованията на които са свързани с физическото естество на технологията на производство на изчислителните машини.

Това е ОС с т. нар. команден интерфейс. Когато ОС приключи с изпълнението на дадено указание, командният интерпретатор извежда на екрана съобщение, за да подсети, че очаква нови разпореждания. Потребителят може да въведе от клавиатурата редица от знакове, завършваща със специалния знак за край на въвеждането Enter. Тази редица от знакове се нарича команден ред. Той определя коя команда трябва да се изпълни и кои файлове ще се използват при това изпълнение

Името на файла в MS-DOS има две части – задължителна (име) и незадължителна (разширение). Първата част съдържа до 8 символа (може да има и повече от 8 символа, но системата различава само първите 8). За сравнение: в Windows името може да съдържа до 255 символа. Втората част съдържа до 3 символа. Недопустими и за двете части символи са: , / \ * ? . ; : " < > = + | интервал. За сравнение: В Windows недопустими символи в имена на файлове са: ? , . * / \.

Използват се букви от латиница. Системата не различава малките и главните букви.

- Правилно съставени имена на файлове в MS-DOS:

files.doc, word.exe, lectdos.bul, command.com, autoexec.bat, 1opit.xls

- Некоректни имена на файлове:

ime 1.doc, documentacia.mbd, abc<5.mpl, ekspert.data, list.?

В някои случаи се налага да се описват множество файлове или да се търсят файлове по части от името. Тогава се използват глобални (обобщаващи) символи. Те са * и ?.

* - замества всички символи надясно от символа, след който е поставен

? - замества допустим символ на мястото, където е поставен.

Примери:

- Записът mo*.doc изразява всички файлове, имената на които започват с буквите mo и имат разширение doc (напр. molba.doc, mo.doc, moliv.doc, mo12.doc...)

- Записът ?ni.??? включва файлове като ani.doc, ini.ini, 1ni.txt, mni.som...)

- Записът *.doc изразява всички файлове с разширение doc

- Записът ?o*.* изразява всички файлове, имената на които съдържат буква o като втори символ от името

- Записът ??????.* обобщава всички файлове, чиито имена съдържат точно 5 символа

- Записът d*.* обхваща всички файлове, които започват с буквата d

Файловете най-общо се делят на две групи:

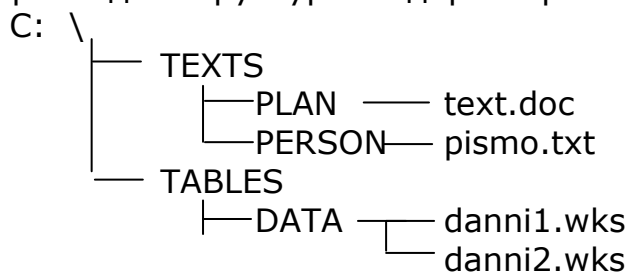
а) изпълними (с разширения com, exe, bat)

б) файлове с потребителски данни или данни за обслужване на изпълнимите файлове (с разширения например doc, txt, hlp, xls, bmp, mdb...)

2. Дървовидна структура.

Директория (каталог, папка, справочник) – списък с файлове и директории, включени в нея. Всъщност тя съдържа само имената, не и самите файлове. Ако в списъка на дадена директория се съдържа името на друга директория, втората се нарича поддиректория, а първата – пораждаща директория. Има една

директория, която няма своя пораждаща директория. Тя се нарича главна директория и се бележи със знака "\". MS-DOS поддържа йерархична дървовидна структура на директориите. Напр.:

Път до файл – посочва се устройството, в което е носителят и се пишат директориите, чрез които се стига до него, разделени със знака "\".

Ако не се посочи пораждащата директория, търсенето на файл се извършва в поддиректориите, а директорията се нарича активна или текуща. В една директория не може да съществуват поддиректории с едно и също име, но на различни места и нива в дървовидната структура може.

Примери:

- Ако текущата директория е главната, то пътят до файла text.doc е TEXTS\PLAN\text.doc

- Ако текущата директория е TEXTS, то пътят до файла text.doc е PLAN\text.doc

- Ако текущата директория е DATA, то пътят до файла text.doc е \TEXTS\PLAN\text.doc

3. Команди.

Командите са вътрешни (подготвят се при зареждането на ОС) или външни (те са изпълними файлове). Те се записват в командния ред, като може да се използват главни или малки букви, но само на латиница.

Средните скоби при описание на команда означават, че параметърът, записан в тях, не е задължителен, а се използва при нужда. Чертичката, наклонена надясно (/) заедно със символите след нея се нарича ключ и служи за настройване на командата според изискванията на потребителя. Ключът е в края на командата и се записва без интервали. Всяка команда се изпълнява след натискане на клавиша Enter. Отказ от написана, но неактивирана команда се извършва с клавиша Esc.

1) Смяна на активното устройство:

устройство:

Напр. C:

2) Извеждане съдържанието на директория:

dir [устройство:][път][име на файл][/p][/w]

[устройство:] – устройството, в което се намира директорията, чието съдържание ще се извежда

[път] – пътят до търсената директория

[\име на файл] – името на търсения файл (допускат се глобални символи за означаване на файлове *, ?)

[/p] – ключ за показване съдържанието на директории по страници

[/w] – ключ за показване само на имената на файловете и директориите

3) Смяна на текущата директория

cd [устройство:][път]име

[устройство:] – устройството, в което се намира директорията, която трябва да стане активна

[път] – пътят до директорията

име – името на директорията

Допуска се използването на следните символи:

cd.. – предизвиква преминаване в по-горна директория (пораждащата дир.)

cd\ - връщане в главната директория

4) Команда за създаване на директория:

md [устройство:][път]име

[устройство:] – устройството, в което се ще се намира директорията, която се създава

[път] – пътят до новата директория

име – името на новата директория

Командата няма да се изпълни, ако: има синтактична грешка в записването й; името не е коректно; в пътя се посочва несъществуваща директория; в посочената чрез пътя директория има друга със същото име.

5) Команда за изтриване на празна директория:

rd [устройство:][път]име

[устройство:] – устройството, в което се намира директорията, която ще се изтрива

[път] – пътят до директорията

име – името на директорията

Може да се премахне само празна директория, т. е. която не съдържа списък от файлове или директории. Не може да се изтрие текущата директория или която и да е пораждаща в йерархията директория на текущата директория.

6) Стартиране на изпълним файл:

[устройство:][път]име[.разширение]

[устройство:] – устройството, в което се намира файлът

[път] – пътят до файла

име – името на файла

[.разширение] – разширение на файла

Командата ще предизвика изпълнението на файл. Могат да се стартират само изпълнимите файлове, т. е. с разширения ехе, com или bat.

7) Копиране на файл

copy [устройство1:][път1]име1 [устройство2:][път2][име2]

[устройство1:] – устройството, в което се намира файлът-оригинал

[път] – пътят до файла-оригинал

име1 – името на файла или глобално означение на група файлове за копиране

[устройство2:] – устройството, в което ще запишем файла-копие

[път] – пътят до мястото, където ще се копира файлът

[име2] – името, под което ще се запише файлът-копие/файловете-копия

Задължително се оставя интервал между име1 и [устройство2:]. Ако не се посочи име2 файлът/файловете ще се копират със старите имена

8) Преименуване на файл

ren [устройство:][път]име1 име2

[устройство:] – устройството, в което се намира файлът за преименуване

[път] – пътят до файла

име1 – старото име на файла

име2 – новото име на файла

Задължително се оставя интервал между име1 и име2

9) Изтриване на файл

del [устройство:][път]име

[устройство:] – устройството, в което се намира файлът

[път] – пътят до файла

име – името на файла

10) Изчистване на екрана – CLS

Някои по-често използвани външни команди:

11) format.com – за форматиране на дискети

12) sys.com – пренасяне на системни файлове

13) tree.com – за извеждане на структурата (дървото)